

İSPANYA ÜLKE RAPORU

GENEL BİLGİLER

COĞRAFI KONUM

İspanya, 504.782 km² yüzölçümü ile Avrupa Birliği'nin ve Batı Avrupa'nın Fransa'dan sonra en büyük ikinci ülkesi olup, Avrupa kıtasının güneybatısında, İber Yarımadası'nda yer alır. Bu yarımadanın yanı sıra Akdeniz'deki Balear Adaları, Afrika'nın kuzeyindeki Ceuta ve Melilla şehirleri ile Atlantik Okyanusu'ndaki Kanarya Adaları da İspanya'nın ulusal sınırları içerisindedir. İspanya'nın batısında İber Yarımadası'nda bulunan Portekiz, kuzeyinde Fransa ve güneyinde Birleşik Krallık'a bağlı Cebelitark ile komşudur.

Ülkenin başlıca şehirleri Madrid (başkent), Barcelona, Valensiya, Sevilla, Zaragoza ve Malaga'dır. İspanya'nın topraklarının %59,54'ü doğal alanlardan, %36,47'si ise tarımsal alanlardan oluşmaktadır. Batı Avrupa'nın en geniş topraklarına ve en düşük nüfus yoğunluğuna sahip olan İspanya, iklim ve coğrafya açısından büyük çeşitlilik gösterir. Meseta Platosu, deniz seviyesinden 610 metre yüksekte olup, çorak toprakları ve zorlu iklim koşulları nedeniyle Avrupa'nın en verimsiz bölgelerinden biridir. Başkent Madrid, bu platonun merkezine politik nedenlerle kurulmuştur, ekonomik faaliyetler ise çoğunlukla ülkenin sahil bölgelerinde ve iki önemli nehrin etrafındaki vadilerde yoğunlaşmıştır. Bu nehirlerden kuzeydeki Ebro ve güneydeki Guadalquivir'dir. Ebro Nehri, Akdeniz'e dökülürken, Guadalquivir Nehri denizciliğe uygun tek nehir olup Sevilla şehriden geçmektedir.

Avrupa'da İsviçre'den sonra en dağlık ülke olan İspanya'nın, plato ve yüksek ovaları çevreleyen dağlar batı kesimleri hariç, yarımadanın beşte ikisinden fazlasını kaplar. Kuzeybatıda Kuzey Atlantik etkisiyle bol yağış ve ılıman bir iklim görülürken, Akdeniz sahillerinde kışlar ılık ve yağışsız, yazlar ise sıcak geçer. Kuzeydoğu sahillerinde yaz yağışları yeterliyken, güneydoğu sahillerinde yağışların yetersizliği meyve üretiminin yoğun olduğu bu bölgelerde sulama sistemlerine ihtiyaç duymaktadır. Guadalquivir Nehri'nin geniş tarım alanları sunduğu güney İspanya'da ise az yağış nedeniyle sık sık kuraklıklar yaşanır. İç bölgelerde ve 1.200 metreyi aşan dağlık kesimlerde kara iklimi hakimken, Kanarya Adaları'nda tropikal bir iklim görülmektedir.

SİYASİ VE İDARİ YAPI

İspanya'nın yönetim şekli parlamenter demokrasiye dayalı bir monarşidir ve devlet başkanı Kral Felipe VI'dır. Önceki Kral I. Juan Carlos, Haziran 2014'te tahtan feragat ederek yerine oğlu Felipe VI'nın geçmesini sağlamıştır. Kral'ın yetkileri büyük ölçüde sembolik olup, esas yetki atadığı hükümete aittir. Ancak, Kral, yasama organını feshetme ve Anayasa'da belirtilen durumlarda halkoyuna başvurma yetkisine sahiptir.

İspanya'nın yasama organı, Temsilciler Meclisi (Congreso de los Diputados) ve Senato (Senado) olmak üzere iki kamaralı Ulusal Meclis'ten (Cortes Generales) oluşur. Yürütme yetkisi ise Başbakan ve Bakanlar Kurulu tarafından yürütülür.

İki kamaralı İspanya Meclisi, 350 seçilmiş milletvekili (Kongre/alt kanat) ve 266 senatörden (Senato/üst kanat; 208'i doğrudan seçilmiş, 58'i bölgesel temsilci olarak atanmış) oluşur. Ülkede her dört yılda bir seçim yapılır ve Başbakan Kongre tarafından seçilir.

General Franco'nun 1975 yılındaki ölümünün ardından İspanya, Haziran 1977'de ilk demokratik seçimlerini gerçekleştirmiştir. En son genel seçimler ise 23 Temmuz 2023'te yapılmış, hiçbir siyasi parti net bir çoğunluk elde edememiştir. Kasım 2023'te merkez sol İspanyol Sosyalist İşçi Partisi (PSOE) lideri Pedro Sánchez, parlamento salt çoğunluğu tarafından başbakanlığa yeniden seçilmiştir. Bir sonraki genel seçimlerin 2027 yılı ortasında yapılması öngörülmektedir.

İspanya, idari açıdan 17 özerk bölgeye (Endülüs, Aragon, Asturya, Kastilya-La Mancha, Valensiya, Extremadura, Galiçya, Rioja, Madrid, Murcia, Navarra, Balear Adaları, Bask Ülkesi, Kanarya Adaları, Kantabriya, Kastilya ve Leon ve Katalunya) ve Kuzey Afrika kıyısında 2 özerk şehre (Ceuta ve Melilla) ayrılmıştır. Yedi özerk bölge (Asturias, Balearic Adaları, Cantabria, La Rioja, Madrid, Murcia ve Navarra) aynı zamanda bir il olarak kabul edilir. Her özerk bölge, kendi yasalarını uygulama yetkisine sahiptir ve devlet, bu bölgeleri tanımının yanı sıra, kendi yasal düzenlemelerinin bir parçası olarak korur.

DOĞAL KAYNAKLAR

İspanya'nın iklimi ve fiziksel özellikleri, özellikle Akdeniz kıyılarında ve adalarda dinamik bir turizm sektörünün gelişmesine katkıda bulunmaktadır. Ülke topraklarının yaklaşık %10'u verimli, %45'i orta verimlilikte, %35'i düşük verimlilikte ve verimsiz, %10'u ise kayalıktır. Akdeniz kıyılarında yağışların az ve düzensiz olması ve yoğun tarım yöntemlerinin kullanılması, toprak erozyonunu ülkenin en önemli çevre sorunlarından biri haline getirmiştir. Toprakların %30'u ekilebilir alan, %8'i daimi ekilen alan, %13'ü çayır ve mera, %33'ü ise ormanlarla kaplıdır.

İspanya, Batı Avrupa'nın mineral kaynaklar açısından en zengin ülkelerinden biridir, ancak önemli petrol ve doğal gaz rezervlerine sahip değildir. Ülke, demir-dışı ve değerli metaller üretiminde Avrupa'nın önde gelen üreticilerindedir. Yaklaşık 100 mineral ve maden rezervinden 18'inde önemli miktarda üretim yapılmaktadır. Bu mineraller arasında bakır, altın, demir, kurşun, çinko, alüminyum, magnezyum, civa, potasyum, flor, bentonit, kükürt, deniz ve kaya tuzu, kalay, kireçtaşı, tungsten ve kuvars bulunmaktadır. Kömür madenleri ve demir cevheri yatakları kuzeyde (Asturya, Kantabriya ve Bask), önemli civa rezervleri güneybatıda Almaden yakınlarında ve bakır ile kurşun yatakları Endülü's'te yer almaktadır. Asturya'daki altın madeni, Avrupa'nın en büyük altın madenlerinden biridir. İspanya ayrıca, granit ve mermer üretimi ve ihracatında dünya çapında önde gelen ülkelerden biridir.

Ülke, petrol ve doğal gaz ihtiyacının %99'unu ve kömür ihtiyacının %70'ini ithalat yoluyla karşılamaktadır. Ancak, yenilenebilir enerji alanında da önemli bir oyuncudur. 2030 yılı hedefi, elektrik ihtiyacının %74'ünün yenilenebilir enerjiden sağlanması ve nihai enerji tüketiminin %35'inin alternatif kaynaklardan karşılanmasıdır. 2050 yılı itibarıyla ise %100 yenilenebilir enerjiye geçiş hedeflenmektedir. İspanya, Ajanda 2030 ve Paris Anlaşması çerçevesinde sera gazı emisyonlarını %90 oranında azaltmayı taahhüt etmektedir.

Doğal kaynaklar, "Regalia İlkesi" çerçevesinde devlet mülkiyetindedir. Mineral endüstrisini düzenleyen 21 Temmuz 1973 tarihli Madencilik Kanunu ve 7 Kasım 1998 tarihli Hidrokarbon Kanunu bulunmaktadır. Enerji Politikası ve Madencilik Genel Müdürlüğü, bu kanunların uygulanmasından sorumludur. İspanya Madencilik ve Jeoloji Enstitüsü, başlıca madencilik kuruluşlarından biridir. 2002 ve 2004 yıllarında, sektördeki devlet ve özel sektör monopollerinin aşamalı olarak kaldırılması ve liberalleşme yönünde önemli düzenlemeler yapılmıştır.

GENEL EKONOMİK DURUM

İspanya, yüksek gelirlili ve gelişmiş ülkeler kategorisinde yer almakta olup, avro bölgesinde Almanya, Fransa ve İtalya'nın ardından dördüncü en büyük ekonomi konumundadır. 2024 yılı itibarıyla IMF verilerine göre, İspanya'nın yaklaşık 1,65 trilyon dolarlık GSYİH'sı ve 48,4 milyonluk nüfusu ile dünya genelinde 15. büyük ekonomi olduğu tahmin edilmektedir. Kişi başına düşen milli gelir ise 34.045 dolar olup, dünyada 36. sıradadır.

İspanyol ekonomisi, 2008 yılının ikinci yarısında başlayan resesyon sürecinden 2013'ün üçüncü çeyreğinde çıkmıştır. 2011-2013 döneminde uygulanan bütçe açığını azaltma, işgücü yasası, kamu hizmetleri ve finansal sektör reformları sayesinde, İspanya diğer Avrupa ülkelerine kıyasla daha rekabetçi hale gelmiştir. İhracat ve turizm gelirlerindeki artış, ülkenin ekonomik görünümünü olumlu yönde etkilemiştir.

COVID-19 pandemisi, ülke ekonomisi üzerinde derin etkiler bırakmış; 2020 yılında GSYİH yaklaşık %11 daralmıştır ve Avrupa'da en kötü resesyonu yaşamıştır. Ancak, 2021'de toparlanma süreci başlamış ve GSYİH %6,4 oranında büyümüştür. 2022 yılında ekonomik büyüme, artan turizm faaliyetleri, mali yardımlar ve AB kurtarma fonlarının etkisiyle %5,8 olarak gerçekleşmiştir.

2024 yılı için ekonomik faaliyetlerin yavaşlaması beklenmekle birlikte, avro bölgesi ortalamasının üzerinde kalması öngörülmektedir. Düşen enflasyon ve artan ücretlerin ekonomik faaliyetler üzerindeki olumlu etkileri dikkat çekmektedir. Ancak yüksek faiz oranları ve küresel büyümedeki yavaşlama ekonomik büyümeyi sınırlayacaktır. Sabit fiyatlarla GSYİH'nin 2024'te %1,9 ve 2025'te %2,1 oranında artması beklenmektedir. Ayrıca, 2024'te %2,7 olarak tahmin edilen tüketici fiyatlarına göre yıllık ortalama enflasyon oranının 2025'te %2,4'e gerilemesi öngörülmektedir. Kızıl Deniz'deki artan tansiyon nedeniyle küresel taşımacılık maliyetlerinin yayılma etkisi sınırlı kalacaktır; enerji fiyatlarının (ham petrol hariç) ılımlı seyretmesi, enflasyonist baskıları dengeleyecektir.

İspanya ekonomisi, 2. Dünya Savaşı sonrası dönüşüm geçirmiş, tarım sektörünün öneminin azalmasıyla hizmet sektörü öne çıkmıştır. Perakendecilik, turizm, bankacılık ve telekomünikasyon, ekonomik faaliyetlerin önemli unsurlarıdır. Turizm sektörü GSYİH'ya %12,8 katkı sağlamakta ve istihdama %13,3 katkıda bulunmaktadır. 2023'te sektörde %18,2 büyüme

yaşanmıştır; İspanya, dünyada Fransa'dan sonra en fazla ziyaret edilen ikinci ülke olup, her yıl 85 milyonun üzerinde ziyaretçi ağırlamaktadır.

Sanayi sektörü, GSYİH'nin yaklaşık %20'sini oluşturur ve Katalunya, Madrid, Endülüs ve Valensiya gibi bölgelerde yoğunlaşmıştır. Otomotiv sektörü, Avrupa'nın ikinci büyük ve dünyanın dokuzuncu büyük üreticisidir, GSYİH'nin yaklaşık %10'unu ve ihracatın %18'ini oluşturur. Havaçılık sektörü, ticari hava taşıtlarının yarısını İspanyol teknolojisiyle üretir ve GSYİH'nin %1,3'ünü oluşturur; 2022'de 12,34 milyar avro ciro sağlamış ve 51.000 kişiyi istihdam etmektedir.

Yenilenebilir enerji alanında lider olan İspanya, 2050'ye kadar karbon emisyonlarını azaltmayı hedeflemektedir. 2030 yılı itibarıyla sera gazı emisyonlarını %20 azaltma, elektrik ihtiyacının %74'ünü yenilenebilir enerjiden sağlama ve nihai enerji tüketiminin %35'ini alternatif kaynaklardan karşılama hedeflenmiştir. 2050 yılı hedefi ise %100 yenilenebilir enerjiye geçiştir.

Kimya sanayi, GSYİH'nin %5,4'ünü oluşturur ve plastik, eczacılık ürünleri, temizlik malzemeleri ile boyalar öne çıkar. Tarım ve gıda işleme sektörü, 140 milyar avroluk geliri ve 440.000'den fazla istihdamıyla ülkenin önemli üretim faaliyetlerindedir. İspanya, Avrupa'nın dördüncü büyük tarım üreticisidir ve zeytin, zeytinyağı ve meyve-sebze üretiminde dünya çapında öne çıkmaktadır. Organik tarımda, 2,44 milyon hektar arazi ile Avrupa'da Fransa'nın ardından ikinci, dünyada ise altıncı sıradadır.

Müteahhlik hizmetleri, özellikle altyapı sektöründe, dünyada birinci sıradadır. İspanya, Latin Amerika bölgesinde rekabet üstünlüğüne sahiptir. Ayrıca, lojistik sektörü de öne çıkmaktadır; 46 limanı ve hızlı tren taşımacılığıyla Avrupa, Kuzey Afrika ve Latin Amerika pazarlarına erişim sağlar. BM insani gelişmişlik endeksine göre İspanya, 191 ülke arasında 27. sıradadır. Ekonomik serbestlik endeksinde 51., küresel rekabetçilik açısından 23., iş yapma kolaylığı açısından ise 31. sıradadır.

DIŞ TİCARET

GENEL DURUM

* 1000 Dolar	2019	2020	2021	2022	2023
İhracat	337.215.114	312.080.513	391.558.519	424.286.055	420.169.591
İthalat	375.485.170	329.738.801	426.059.817	499.055.069	469.043.091
Hacim	712.700.284	641.819.314	817.618.336	923.341.124	889.212.682
Denge	-38.270.056	-17.658.288	34.501.298	-74.769.014	-48.873.500

*: TradeMap Mirror Data

BAŞLICA ÜRÜNLER İTİBARIYLA DIŞ TİCARET

İHRAÇ ETTİĞİ ÜRÜNLER * 1000 DOLAR

Kodu	Açıklama	2021	2022	2023	%
87	Demiryolu veya tramvay vagonları dışındaki taşıtlar ve bunların parça ve aksesuarları	54.144.088	52.269.707	65.333.940	15,55
84	Nükleer reaktörler, kazanlar, makineler ve mekanik cihazlar; bunların parçaları	25.131.521	26.136.499	28.571.759	6,80
27	Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler; bitümlü maddeler, mineral	23.137.931	36.311.607	27.988.726	6,66

Kodu	Açıklama	2021	2022	2023	%
85	Elektrikli makine ve ekipmanlar ve bunların parçaları; ses kayıt cihazları ve çoğaltıcıları, televizyon	19.768.888	19.984.373	22.072.899	5,25
30	Eczacılık ürünleri	20.196.767	28.098.250	21.860.694	5,20
99	Başka yerde belirtilmeyen emtialar	23.982.977	25.967.308	21.855.529	5,20
39	Plastikler ve bunlardan mamul ürünler	15.848.213	16.309.799	14.032.856	3,34
02	Et ve yenilebilir sakatat	10.430.384	9.910.884	11.013.606	2,62
08	Yenilebilir meyve ve kuruyemişler; turunçgil veya kavun kabukları	12.019.401	10.189.525	10.612.531	2,53
73	Demir veya çelikten mamul ürünler	9.038.700	10.149.899	10.504.055	2,50
07	Yenilebilir sebzeler ve bazı kök ve yumrular	8.824.433	8.164.040	9.332.417	2,22
72	Demir ve çelik	1.068.0541	1.122.0790	8.821.367	2,10
29	Organik kimyasallar	5.690.374	6.837.836	8.457.435	2,01
62	Örülmemiş veya tığ işi olmayan giyim eşyaları ve giyim aksesuarları	8.658.849	8.739.017	7.995.776	1,90
33	Esansiyel yağlar ve reçineoidler; parfümeri, kozmetik veya tuvalet müstahzarları	5.901.005	6.290.886	7.565.844	1,80
15	Hayvansal, bitkisel veya mikrobiyal yağlar ve yağlar ve bunların parçalanma ürünleri; hazırlanmış yenilebilir yağlar,	6.337.840	7.568.262	7.240.815	1,72
38	Çeşitli kimyasal ürünler	6.913.321	8.205.922	719.1479	1,71
61	Örme veya tığ işi giyim eşyaları ve giyim aksesuarları	6.749.835	6.981.893	6.313.230	1,50
22	İçecekler, içkiler ve sirke	5.871.383	5.754.627	5.884.426	1,40
40	Kauçuk ve kauçuktan mamul ürünler	4.632.069	4.713.763	5.550.679	1,32
	DİĞERLERİ	107.599.999	114.481.168	117.520.207	27,97
	TOPLAM	391.558.519	424.286.055	420.169.591	

*: TradeMap Mirror Data

İTHAL ETTİĞİ ÜRÜNLER *1000 DOLAR

Kodu	Açıklama	2021	2022	2023	%
27	Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler; bitümlü maddeler, mineral	55.088.312	95.551.419	68.247.637	14,55
87	Demiryolu veya tramvay vagonları dışındaki taşıtlar ve bunların parça ve aksesuarları	38.841.887	417.161.27	49.599.428	10,57
85	Elektrikli makine ve cihazlar ve bunların parçaları; ses kayıt cihazları ve çoğaltıcıları, televizyon	34.827.788	39.556.249	41.582.233	8,87

Kodu	Açıklama	2021	2022	2023	%
84	Nükleer reaktörler, kazanlar, makineler ve mekanik cihazlar; bunların parçaları	36.661.253	38.098.302	39.909.506	8,51
30	Eczacılık ürünleri	24.675.680	23.785.068	22.431.620	4,78
99	Başka yerde belirtilmeyen emtialar	21.082.320	19.687.680	18.484.581	3,94
39	Plastikler ve bunlardan mamuller	15.761.097	16.919.797	15.427.794	3,29
29	Organik kimyasallar	14.207.866	14.591.986	12.505.181	2,67
72	Demir ve çelik	13.269.538	14.362.174	12.379.474	2,64
90	Optik, fotografik, sinematografik, ölçüm, kontrol, hassas, tıbbi veya cerrahi	9.937.926	10.210.065	11.281.025	2,41
62	Örülmemiş veya tığ işi olmayan giyim eşyaları ve giyim aksesuarları	9.617.685	11.574.478	10.610.347	2,26
61	Örülmemiş veya tığ işi olmayan giyim eşyaları ve giyim aksesuarları	8.927.711	10.754.982	9.738.264	2,08
03	Balık ve kabuklular, yumuşakçalar ve diğer suda yaşayan omurgasızlar	7.564.481	7.573.855	7.409.019	1,58
38	Çeşitli kimyasal ürünler	7.437.228	8.708.281	6.890.328	1,47
10	Tahıllar	3.954.592	6.553.551	6.874.037	1,47
73	Demir veya çelikten mamuller	5.572.665	6.300.362	6.216.250	1,33
15	Hayvansal, bitkisel veya mikrobiyal yağlar ve bunların parçalanma ürünleri; hazırlanmış yenilebilir yağlar	4.975.629	6.375.722	5.694.155	1,21
94	Mobilya; yatak takımları, şilteler, şilte destekleri, yastıklar ve benzeri doldurulmuş mobilyalar	5.551.098	5.522.200	5.265.357	1,12
64	Ayakkabılar, tozluklar ve benzerleri; bu tür eşyaların parçaları	3.761.145	4.904.231	5.030.640	1,07
76	Alüminyum ve bunlardan mamuller	5.091.234	6.271.433	5.024.666	1,07
	Diğerleri	99.252.682	151.753.234	108.441.549	23,12
	TOPLAM	426.059.817	499.055.069	469.043.091	

*: TradeMap Mirror Data

BAŞLICA ÜLKELER İTİBARIYLA DIŞ TİCARET

İHRACAT YAPTIĞI ÜLKELER *1000 DOLAR

Ülkeler	2021	2022	2023	%
Fransa	59.692.970	63.131.178	63.199.187	15,04
Almanya	38.320.461	39.359.539	42.267.936	10,06
İtalya	31.450.763	33.172.514	34.891.322	8,30
Portekiz	29.415.993	33.757.082	33.573.982	7,99
Birleşik Krallık	21.704.474	22.111.481	24.244.335	5,77
Amerika Birleşik Devletleri	17.468.710	19.861.077	19.690.852	4,69

Ülkeler	2021	2022	2023	%
Belçika	17.037.978	25.147.151	16.122.533	3,84
Avrupa Başka Yerde Sınırlanmış Alan	17.695.563	15.593.839	13.913.137	3,31
Hollanda	13.530.263	15.766.570	12.949.822	3,08
Fas	11.235.684	12.347.119	12.819.542	3,05
Gemi depoları ve bankerler	6.082.268	11.776.213	12.009.375	2,86
Polonya	8.965.692	8.831.796	9.781.253	2,33
Türkiye	6.493.877	7.131.108	9.383.037	2,23
Çin	10.243.474	8.311.934	8.042.715	1,91
İsviçre	6.794.129	7.130.091	7.128.442	1,70
Meksika	4.871.067	5.466.330	6.024.290	1,43
Çek Cumhuriyeti	3.486.226	3.599.183	3.925.283	0,93
İsveç	3.466.721	3.720.743	3.750.055	0,89
İrlanda	2.411.413	3.027.679	3.594.553	0,86
Yunanistan	3.115.420	3.220.370	3.454.841	0,82
DİĞERLERİ	78.075.373	81.823.058	79.403.099	18,90
TOPLAM	391.558.519	424.286.055	420.169.591	

*: TradeMap Mirror Data

İTHALAT YAPTIĞI ÜLKELER *1000 DOLAR

Ülkeler	2021	2022	2023	%
Almanya	45.267.772	45.319.164	49.573.324	10,57
Çin	41.200.348	52.200.709	47.555.396	10,14
Fransa	40.391.225	43.049.829	41.271.451	8,80
Amerika Birleşik Devletleri	20.212.989	35.543.993	30.500.025	6,50
İtalya	26.763.621	29.363.114	29.743.039	6,34
Avrupa Başka Yerde Sınırlanmış Alan	25.180.755	23.600.828	22.905.136	4,88
Hollanda	19.757.396	20.520.807	21.025.799	4,48
Portekiz	16.084.645	17.147.655	17.165.076	3,66
Birleşik Krallık	10.207.783	11.793.717	11.578.463	2,47
Belçika	10.996.166	11.325.127	10.568.145	2,25
Türkiye	9.847.209	10.487.597	9.847.435	2,10
Fas	8.635.052	8.929.050	9.764.063	2,08
Polonya	7.603.818	8.407.119	9.184.095	1,96
Brezilya	5.477.705	9.557.258	8.048.707	1,72
Cezayir	5.639.436	7.994.455	6.733.764	1,44
Hindistan	4.967.632	5.991.266	6.306.643	1,34
Nijerya	6.692.708	9.433.023	6.206.129	1,32
Meksika	5.515.328	6.260.378	6.067.116	1,29
Çek Cumhuriyeti	4.949.871	5.704.405	5.955.885	1,27

Ülkeler	2021	2022	2023	%
İsviçre	10.139.772	7.113.241	5.110.527	1,09
Diğerleri	100.528.586	129.312.334	113.932.873	24,29
TOPLAM	426.059.817	499.055.069	469.043.091	

*: TradeMap Mirror Data

TÜRKİYE İLE TİCARET

GENEL DURUM

*1000 Dolar	2019	2020	2021	2022	2023
İhracat	8.141.147	6.684.540	9.627.056	9.650.501	9.783.544
İthalat	4.446.670	5.039.416	6.311.613	7.003.994	9.484.026
Hacim	12.587.817	11.723.956	15.938.669	16.654.495	19.267.570
Denge	3.694.477	1.645.124	3.315.443	2.646.507	299.518

TÜRKİYE'NİN İHRAÇ ETTİĞİ ÜRÜNLER *1000 DOLAR

Kodu	Açıklama	2021	2022	2023	%
87	Demiryolu veya tramvay vagonları dışındaki taşıtlar ve bunların parçaları ve aksesuarları	1.406.246	1.578.379	2.163.816	22,12
62	Örülmemiş veya tığ işi olmayan giyim eşyaları ve giyim aksesuarları	1.448.223	1.414.739	1.171.718	11,98
61	Örülmemiş veya tığ işi olmayan giyim eşyaları ve giyim aksesuarları	1.242.442	1.123.076	1.059.826	10,83
84	Nükleer reaktörler, kazanlar, makineler ve mekanik cihazlar; bunların parçaları	719.698	773.429	808.118	8,26
27	Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler; bitümlü maddeler, mineral	228.471	636.618	743.517	7,60
85	Elektrikli makine ve ekipmanlar ve bunların parçaları; ses kayıt cihazları ve çoğaltıcıları, televizyon	354.851	394.631	470.934	4,81
39	Plastikler ve bunlardan mamul ürünler	384.050	447.632	375.462	3,84
15	Hayvansal, bitkisel veya mikrobiyal yağlar ve bunların parçalanma ürünleri; hazırlanmış yenilebilir yağlar	27.685	112.000	321.390	3,29
72	Demir ve çelik	1.396.051	481.591	303.809	3,11
73	Demir veya çelikten mamul ürünler	189.946	231.839	232.361	2,38
55	Yapay elyaflar	172.879	233.845	170.036	1,74
28	İnorganik kimyasallar; değerli metallerin, nadir toprak metallerinin organik veya inorganik bileşikleri,	132.208	244.642	158.599	1,62
25	Tuz; kükürt, topraklar ve taşlar; sıva malzemeleri, kireç ve çimento	210.832	209.125	142.471	1,46
40	Kauçuk ve kauçuktan mamuller	113.698	128.669	137.528	1,41
52	Pamuk	93.445	99.764	94.074	0,96

Kodu	Açıklama	2021	2022	2023	%
76	Alüminyum ve kauçuktan mamuller	260.230	223.160	86.525	0,73
20	Sebze, meyve, fındık veya diğer bitki parçalarının müstahzarları	57.425	58.938	71.612	0,73
63	Diğer hazır tekstil mamulleri; takımlar, kullanılmış giysiler ve kullanılmış tekstil mamulleri; paçavralar	84.009	85.165	71.006	0,73
74	Bakır ve kauçuktan mamuller	48.746	72.072	70.672	0,72
70	Cam ve cam eşya	57.460	69.597	63.915	0,65
	DİĞERLERİ	998.461	1.031.590	1.066.155	10,90
	TOPLAM	9.627.056	9.650.501	9.783.544	

TÜRKİYE'NİN İTHAL ETTİĞİ ÜRÜNLER *1000 DOLAR

Kodu	Açıklama	2021	2022	2023	%
87	Demiryolu veya tramvay vagonları dışındaki taşıtlar ve bunların parça ve aksesuarları	1.618.105	2.010.527	4.592.573	48,42
84	Nükleer reaktörler, kazanlar, makineler ve mekanik cihazlar; bunların parçaları	573.272	639.051	739.098	7,79
39	Plastikler ve bunlardan mamul ürünler	606.001	616.414	498.941	5,16
85	Elektrikli makine ve ekipmanlar ve bunların parçaları; ses kayıt cihazları ve çoğaltıcıları, televizyon	356.106	351.303	403.404	4,23
72	Demir ve çelik	504.798	475.864	403.186	4,25
29	Organik kimyasallar	417.917	402.350	373.392	3,94
27	Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler; bitümlü maddeler, mineral	98.914	186.463	201.642	2,13
38	Çeşitli kimyasal ürünler	126.126	162.860	162.839	1,72
32	Tabaklama veya boyama özleri; taneler ve türevleri, boyalar, pigmentler ve diğer renklendiriciler	134.859	172.218	158.587	1,67
73	Demir veya çelikten mamul ürünler	115.312	150.324	158.060	1,67
79	Çinko ve çinkodan mamul ürünler	329.157	266.462	143.105	1,51
40	Kauçuk ve kauçuktan mamul ürünler	108.128	128.766	139.113	1,47
30	Eczacılık ürünleri	122.711	104.481	130.199	1,37
48	Kağıt ve mukavva; kağıt hamurundan, kağıttan veya mukavvadadan mamul ürünler	105.917	123.581	116.350	1,23
90	Optik, fotografik, sinematografik, ölçüm, kontrol, hassas, tıbbi veya cerrahi	129.337	100.439	110.363	1,16
33	Uçucu yağlar ve reçineoidler; parfümeri, kozmetik veya tuvalet müstahzarları	55.602	79.468	109.815	1,16
62	Örülmemiş veya tığ işi olmayan giyim eşyaları ve giyim aksesuarları	55.353	73.078	70.488	0,74

Kodu	Açıklama	2021	2022	2023	%
21	Çeşitli yenilebilir müstahzarlar	35.965	61.422	65.729	0,69
74	Bakır ve bakırdan mamul ürünler	33.859	59.846	59.725	0,63
83	Adi metalden mamul çeşitli ürünler	34.895	38.091	59.085	0,62
	DİĞERLERİ	749.279	800.986	788.332	8,31
	TOPLAM	6.311.613	7.003.994	9.484.026	

DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI

DIŞ TİCARET POLİTİKASI (İTHALAT REJİMİ, İHRACAT REJİMİ)

1986 yılında Avrupa Birliği'ne (AB) tam üye olduktan sonra İspanya, AB'nin ortak politikalarını, özellikle de ortak ticaret politikasını kabul etmiş ve uygulamaya koymuştur. Bu çerçevede, İspanya AB'nin ortak gümrük tarifelerini benimsemiştir. AB üyesi ülkelerden yapılan ithalat, gümrük vergisinden muaf tutulmaktadır. Öte yandan, AB üyesi olmayan ülkelerden ithal edilen ürünler için ise AB'nin belirlediği ortak gümrük tarifeleri geçerlidir. AB ülkelerinden yapılan ithalatta ise izin ve miktar sınırlamaları bulunmamaktadır.

Kanarya Adaları, 1 Temmuz 1991 tarihinde Avrupa Gümrük Birliği'ne dahil edilmiştir. Ancak, bu adaların ticaret düzenlemeleri özel bir rejime tabidir. Bu rejim, belirli tarımsal ürünler için topluluk içi yardımları düzenlerken, üçüncü ülkelerden yapılan ithalatlarda muafiyet imkânı sunmaktadır.

Avrupa Birliği'nin en uzak bölgelerine tarım ürünleri tedarikini sağlamak ve uzak mesafeden kaynaklanan ek maliyetleri dengelemek amacıyla bir "özel tedarik uygulaması" oluşturulmuştur. Kanarya Adaları için geçerli olan bu uygulama, Avrupa Birliği Kuruluş Anlaşması'nın EK 1 (Annex 1) bölümünde listelenen insan tüketimi için gerekli tarım ürünleri, işlenmiş ürünler için gerekli tarımsal girdiler ve tarım ürünlerini kapsamaktadır.

Ceuta ve Melilla, Afrika kıtasının kuzeyinde bulunan iki İspanyol özerk şehirdir ve İspanya Krallığı'nın toprakları arasında yer alır. Her ne kadar Avrupa Birliği toprakları olarak kabul edilseler de, AB Gümrük Bölgesi ve mali bölgeye dahil değildirler. Bu nedenle, Ceuta ve Melilla'da İspanyol KDV ve satış vergileri uygulanmaz; bu bölgeler serbest bölge (İspanyolca: "territorios francos") olarak kabul edilir. Bu durum, ihracat ve ithalat işlemlerinde gümrük tarifeleri veya kısıtlamalarının bulunmaması anlamına gelir.

Ceuta ve Melilla'da, KDV yerine IPSI (Impuesto sobre la Producción, los Servicios y la Importación) adı verilen bir vergi uygulanmaktadır. IPSI, üretim, hizmet, ithalat ve gayrimenkul satışlarında kullanılan dolaylı bir vergidir ve oranları %0,5 ile %10 arasında değişmektedir.

Üçüncü ülkelerden (AB üyesi olmayan) yapılan mal ithalatı genellikle serbest ticaret rejimi altındadır, ancak bazı durumlarda ek belgeler veya izinler gereklidir:

Gözetim Rejimi: AB Topluluğu Gözetim Belgesi gerektirir. Önceki uygulamalarda belirli demir, çelik ve alüminyum ürünleri için kullanılmıştır, ancak şimdi ithalat eğilimlerini izleyen yeni bir sistemle değiştirilmiştir.

Sertifika Rejimi: Tarım ürünleri için AGRIM ithalat sertifikası gereklidir. Bu sertifikalar, dış ticaret istatistiklerini, tarife kotalarını ve korunma önlemleri için bilgi sağlamak amacıyla düzenlenir. Örneğin, kavuzu çıkarılmış pirinç için gereklidir.

Yetkilendirme Rejimi: Topluluk kısıtlamalarına tabi malların ithalatı için ithalat yetkisi gerekir. Bu, savunma malzemeleri, çift kullanımlı mallar ve teknolojiler gibi ürünleri içerir. İzinler, İspanya Ticaretten Sorumlu Devlet Sekreterliği tarafından verilir.

Üçüncü ülkelerden yapılan ithalat için ek düzenlemeler şu şekildedir:

- **Ticari Kalite Kontrolü:** PRE/3026/2003 No'lu düzenleme kapsamında bazı ürünler (örneğin soğan, sarımsak, taze incir) için ticari kalite sertifikası gereklidir.

- **Organik Tarım Ürünleri:** Üçüncü ülkelerden gelen organik tarım ürünleri ECC/1936/2014 ve 834/2007 sayılı düzenlemelere uygun olarak kontrol edilir.
- **Sanayi Güvenlik Kontrolü:** Güvenlik kontrolleri gerektiren ürünler (örneğin odun parçaları, bebek giysileri) için kontrol belgesi sağlanmalıdır.
- **Belirli Mineraller:** Kalay, tantal, tungsten ve yüksek riskli bölgelerden gelen altın gibi minerallerin ithalatı kontrol altındadır.
- **Elektrikli ve Elektronik Ekipman:** SOIVRE Denetim Hizmeti, elektrikli ve elektronik ürünler, piller ve akümülatörlerin Avrupa Birliği standartlarına uygunluğunu denetler. Ayrıca, bu ürünlerin çevresel yönetim yükümlülüklerine uyumu kontrol edilir. Bu düzenleme 16 Ocak 2023'te yürürlüğe girmiştir.

Bir ürünün ithalatının yasak olup olmadığını kontrol etmek için Avrupa Komisyonu TARIC veri tabanında bir aramanın yapılması tavsiye edilmektedir: (https://ec.europa.eu/taxation_customs/dds2/taric/taric_consultation.jsp?Lang=en)

İspanyol gümrüklerinde mevcut tüm önlemlere ilişkin en kapsamlı bilgi, tüm AB önlemlerini topladığı ve bunları ulusal düzenlemelerin (tarım-gıda ürünlerinin ticari kalite kontrolüyle ilgili olanlar gibi) belirli önlemleriyle tamamladığı için İspanyol gümrüklerinin TARIC veri tabanında mevcut bulunmaktadır. Bu bilgilere erişim ücretsizdir; ancak İspanya'da geçerli bir elektronik kimlik aracı (örneğin, dijital sertifika, elektronik Ulusal Kimlik Belgesi vb.) gerektirmektedir. (<https://sede.agenciatributaria.gob.es/Sede/procedimientoini/DD09.shtml>)

Üçüncü ülkelere (AB üyesi olmayan ülkeler) mal ihracatı serbest ticaret rejimi kapsamında yapılmaktadır. Ancak bazı özel durumlar ve ürünler için belirli düzenlemeler gereklidir:

Gözetim Rejimi: Avrupa ve ulusal mevzuatta yer alır. Şu anda bu rejime tabi herhangi bir ürün bulunmamaktadır.

Sertifika Rejimi: AGREX sertifikası, bazı tarım ürünlerinin ihracatında gerekli olabilir ve ticari operasyonların istatistik kontrolü ile ihracat iadelerinin yönetilmesini amaçlar.

Yetkilendirme Rejimi: Savunma malzemeleri, çift kullanımlı mallar ve teknolojiler gibi ürünlerin ihracatı için yetki gereklidir. Ayrıca, yaptırımlara tabi ülkelere yapılan ihracatlar da bu rejim altında denetlenir.

GÜMRÜK TARİFELERİ

Türkiye ile AB arasındaki Gümrük Birliği Anlaşması çerçevesinde, sanayi ve işlenmiş tarım ürünleri için gümrük vergisi veya kota uygulanmamaktadır. İspanya, bir AB üyesi ülke olarak bu kurallara tabidir. Gümrük Birliği, 1996'dan beri yürürlüktedir ve 1963'te imzalanan Ankara Anlaşması ve 1970'te imzalanan Katma Protokol'üne dayanmaktadır. Gümrük Birliği içindeki ürünler, ATR Belgesi ile serbestçe dolaşabilir.

1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı ile 31 Aralık 1995'te yürürlüğe giren Gümrük Birliği, Türkiye ile AB arasında sanayi ürünleri ticaretinde gümrük vergilerini kaldırmış ve Türkiye'nin üçüncü ülkelere karşı Ortak Gümrük Tarifesi uygulamasına başlamasına neden olmuştur. Gümrük Birliği, sanayi ürünleri ve işlenmiş tarım ürünlerini kapsar; ancak geleneksel tarım ürünleri kapsam dışıdır. İşlenmiş tarım ürünlerinde sadece sanayi payı vergi muafiyetine tabidir.

ÜRÜN STANDARTLARI İLE İLGİLİ UYGULAMALAR

Avrupa Birliği, bazı ürünler için zorunlu mevzuat ve teknik standartlar getirmiştir. Bu standartlar arasında kalite ve rekabeti artıran ISO 9000 serisi ve HACCP uygulamaları; çevre yönetimi için ISO 14000 serisi; iş kazalarını önlemek için OHSAS 18001 sertifikaları bulunur. GLOBALGAP (eski adıyla EUREPGAP) sertifikası zorunlu olmamakla birlikte, ürün seçiminde tercih sebebi olabilir.

AB kuralları gereğince bazı sanayi ürünlerinin AB ülkelerine ithal edilebilmesi için AB teknik mevzuatına uyumlu olması gerekir. CE işareti bu kapsamdaki uygulamalardan biridir ve birçok sanayi ürününde CE işareti (https://ec.europa.eu/growth/single-market/ce-marking_en) bulunması zorunludur. Ürünlerin, CE işaretli olarak piyasaya sunulmasından üretici sorumludur. Ancak, eğer üretici ya da üreticinin yetkili temsilcisi Avrupa Birliği içinde değilse, bu sorumluluğu ithalatçı yerine getirmek zorundadır. Bir başka deyişle, ithalatçı ithal ettiği ürünlerin AB normlarına uygun olduğunu garanti etmek zorundadır.

İspanyol Sanayi ve Turizm Bakanlığı (<https://www.mintur.gob.es/en-US/Paginas/index.aspx>) sanayi ürünlerinin sertifikasyonu, standardının geliştirilmesi ve tasdik işlemlerinin yürütülmesinden sorumlu olan kuruluştur.

İspanyol Standartları UNE-İspanyol Standartlar Birliği (<https://www.en.une.org/>) (önceden AENOR) tarafından oluşturulmaktadır.

AB genelinde gıda güvenliğini düzenleyen EC 178/2002 sayılı Gıda Yasası, AB Gıda Güvenliği Otoritesi'ni kurmuş ve izlenebilirlik prosedürlerini belirlemiştir. İspanya, AB direktiflerine uyumlu olarak, AB ülkelerinde serbest dolaşıma giren gıdaların ek teste tabi olmadan iç pazarda satışını mümkün kılmaktadır. AB'nin tarımsal gıda ürünlerinin ortak pazarlama standartları, ürünlerin kalitesini ve sunumunu standartlaştırır. Ana düzenlemeler arasında meyve, sebze ve diğer tarımsal ürünler için kalite gereksinimlerini belirleyen (AB) 1308/2013 sayılı Tüzük ve ilgili uygulama tüzükleri bulunmaktadır.

AB düzeyinde, gıda güvenliği ve kontrol yönetmelikleri, şeffaflık ve sürdürülebilirlik ilkelerini sağlar. İspanya'da ise 2011'de yürürlüğe giren Gıda Güvenliği ve Beslenme Yasası, gıda güvenliği standartlarını, tehlike tespit ve ortadan kaldırma süreçlerini, obezite önleme ve reklam kurallarını belirler. Bu yasa hem yerli hem de ithal ürünler için geçerlidir ve gıda düzenlemesiyle ilgili kamu idarelerinin koordinasyonunu sağlar.

AMBALAJ, PAKETLEME VE ETİKETLEME

AB içinde piyasaya sunulan ambalajlar, çevre koruma ve tüketici sağlığını gözeten çeşitli mevzuatlara uymalıdır. Bu düzenlemeler şunları içerir:

- **94/62/EC Direktifi:** Ambalaj ve ambalaj atıkları için genel gereklilikleri belirler.
- **2007/45/EC Direktifi:** Hazır ambalajlı ürünler için nominal miktar kurallarını düzenler.
- **1935/2004 Tüzüğü:** Gıda ile temas eden malzemeler ve maddeler için özel kurallar getirir.

Paketleme boyutlarını denetleyen İspanyol kuruluğu Centro Español de Metrología - CEM (Spanish Metrology Centre) (<https://www.cem.es/es>)'dir. Gıda ürünleri paketlerini ise İspanyol Tarım, Balıkçılık ve Gıda Bakanlığı denetlemektedir (<https://www.mapa.gob.es/>).

İspanya'da, tüketici korunmasını sağlamak amacıyla sadece AB etiketleme standartlarına uygun ürünler satılabilir. Etiketler, ürünün içerik, bileşim, güvenli kullanım bilgileri ve diğer detayları hakkında bilgi sunmalıdır.

AB mevzuatı, gıda, ayakkabı, tekstil, kozmetik ürünleri ve tıbbi cihazlar gibi çeşitli sektörler için etiketleme standartlarını belirler. İspanya'da, tüketici haklarını koruma ve etiketleme ile ilgili düzenlemeler 16 Kasım 2007 tarihli 1/2007 sayılı Kraliyet Kararnamesi ile belirlenmiştir.

Yatay nitelikteki (bir sektördeki birçok ürünü etkileyen) diğer iki önemli düzenleme, tüketicilere ve kullanıcılara doğrudan satışı amaçlanan sanayi ürünlerinin etiketlenmesi, sunumu ve reklamına ilişkin Yönetmeliği onaylayan 1468/1988 sayılı Kraliyet Kararnamesi (<https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1988-28089>) ve gıda maddelerinin etiketlenmesi, sunumu ve reklamına ilişkin genel kuralları onaylayan 31 Temmuz 1999 tarih ve 1334/1999 sayılı Kraliyet Kararnamesi'dir (<https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1999-17996>).